

Nyár elején két testvérünköt is búcsút kellett vennünk: Hancz Lászlóné, sz. Fall Veronika – nekünk **Hancz Vera** – június 20-án, Kovács Istvánné, sz. Váradi Sarolta – köreinkben **Kovács Sári** – július 3-án lépett át az örökkévalóságba; mindketten váratlanul, szinte egyik pillanatról másikra távoztak. Több búcsúztató közlésével emlékezünk példamutató életükre.

HAN CZ VERA

1942-2015

Veronika – az édesanya, nagymama, testvér, hozzátartozó, rokon, barát, közösségi tag – életének 73. évében a mennyei otthonba költözött.

Testvérünk Gyarmaton látta meg a napvilágot 1942. december 1-én. Általános iskoláit szülőfalujában végezte, majd a pápai Petőfi Gimnáziumban folytatta középiskolai tanulmányait. Ezután Mosonmagyaróváron agrármérnöki diplomát szerzett.

Először Ácson dolgozott agrármérnökként, majd a tornyópusztai nyúltelep volt a munkahelye, utána pedig a környei kombinát statisztikusa volt, egészen nyugdíjazásáig. Nyugdíjasként is tevékenykedett mint közvéleménykutató.

1967. szeptember 2-án alapított családot férjével, Lászlóval. Sorban születtek a gyermekek, Péter, Ágnes, András, és 10 évvel később Zsófia.

1988-ban meghalt férje, Laci, ezután egyedül irányította gyermekei életét, önzetlenül, kitartóan és nagy szeretettel. Tíz unokájának a megszületését érthette meg, és mindig a szívében hordta őket.

1980 előtt ismerkedett meg a Bokor bázisközösség lelkeségével, amely emberszeretetét biztossá, Istenkapcsolatát megalapozottá tette. Közösségi kapcsolatait egészen a haláláig megőrizte. Hirtelen ragadta el a halál, 2015. június 20-án.

Most imádkozzunk érte!

Jóságos Mennyei Atyánk!

Te minden Földre született emberrel szebbé-jobbá akarod tenni a világot. Ez az újjáteremtés folyamata, amely küldetésünk teljesítésével válik valóra.

Hálások vagyunk azért, hogy Veronika testvérünk közel hét és fél évtizeden át szolgálhatta a Te országod földi megvalósulását. Családja a mindent előteremtő anyai-nagyanyai szeretetért, vérszerinti rokonsága az egyenes jellemű, határozott életvitelért, testvérbarátai a hitvalló, bátor keresztény életért éreznek hálát iránta. Munkájával, szeretetével, barátságával szebbé tette mindannyiunk életét.

Mint hívő emberek tudjuk, amit egyik testvérünk így fogalmazott meg: „A halál csak egy láncszem az élet végtelen, eltéphetetlen láncában, csak egy ajtó, amely egy másfajta életre nyílik, csak egy nehéz, döntő lépés az emberi teljesség felé, a szívünk mélyén örökre visszavágyott elveszett Paradicsomba.”

Veronika testvérünk a te közelségedben már megtisztult emberi gyarlóságaitól, fogyatékoságaitól. Már látja az összefüggéseket, a földi élet alatt homályosan sejtett igazságokat. Már együtt van a te országod boldog lakóival, férjével, szüleivel, szeretteivel. közössége tagjaival.

Most mindnyájan szomorkodunk, mert egy kis időre el kell válnunk. De biztosak vagyunk, Atyánk, a te ígéretedben: ha megszűnik a földi hajlékunk, nálad találunk örök otthonra.

A gyász nehéz terhét, fájdalmát a te segítségeddel hordozza és dolgozza fel a család, a hozzátartozók, barátok, ismerősök! Veronika testvérünk a te közelségedből legyen földi küzdelmeink vigyázója és segítője! Amen.

Vincze József

Kedves Vera,

nem is olyan rég Vácott voltunk egy Bokor-beli testvérünk temetési szertartásán – mellettem ültél, és oda-súgtad: „...milyen rossz szó ez a *búcsúztatás*, milyen fájó, könnyörtelen és véglegesnek tűnő.” Csak most tudom visszasúgni neked, Vera, hogy igazad van, mert hitünk, gondolataink, de még ösztöneink szintjén is érezzük, hogy nem így van; mert letesszük ugyan az éveink számával egyre nehezező fizikai testet, de a lelkünk már könnyen szárnyal. Mert a halál nem az élet után van, hanem az élet fölött, s a halál értelme elválaszthatatlan az élet értelmétől – vagy úgy, hogy tudni véljük, hogy mi az értelme, vagy úgy, leggyakrabban, hogy nem is tudjuk.

Nem búcsúztatásra jöttem tehát, de egy kicsit megállni, elgondolkodni, emlékezni, mint ahogy Kosztolányi is tette, emígyen:

Okuljatok mindannyian e példán. / Ilyen az ember. Egyedüli példány. / Nem élt belőle több és most sem él, / s mint fán se nő egyforma két levél, / a nagy időn se lesz hozzá hasonló. / Akárki is volt ő, de fény, de hő volt. / Mindenki tudta és hirdette: ő volt.

Két hivatkozási pontod volt, mindkettő közösségi ihletésű: az egyik a Család – a te családod, a Tied; a másik a Bokor közösség, a te Bokrod, a Tied. S e kettőhöz mindig csak egy jelzőt társítottál: a hűségét. A biztos pont voltál a családban is és közösségeidben is, akire lehet számítani, aki mindig ott van, amikor ott kell lennie, aki háttérbe vonul, ha hátrébb kell lenni, akinek mindenről van véleménye, de aki mindenkit meg is hallgat.

Azért azt még megemlítem, kedves Vera, hogy Gyurka bácsi is igazán kedvelt Téged, úgy sejtem, őszinteségedért, szókimondásodért. Bizonyos ingatag teológiai helyzetekben gyakran fordult oda hozzád: *Na, hogy is van ez, Verácska?...* És Verácska ilyenkor mindig el is mondta, hogy szerinte hogy is van ez. Bulányi György egy helyütt így ír a Naplójában: *„Nehéz nap volt ez a mai, mert már magamnak is nehéz vagyok; de van vigasztalom: holnap közösségi találkozóra megyek, de nem ám akárkihez és nem ám akárhová, hanem Hancz Verához és a Neszmélybe, a Meleges-hegyre. Ahol Vera mindig széles ezüst szalaggal fogad minket: a Duna gyönyörű ezüst szalagjával.”*

Kedves Vera, tudod, mindig az itt maradónak a nehez, a családnak, a közösségnek. Mi még űrt érzünk, mérhetetlen űrt, még azt imádkozni is milyen nehéz, hogy „legyen meg a Te akaratod!”, mert mi azt akarunk, hogy maradj még! Mi űrt érzünk még – Te már a teljességet.

Köszönöm a Mindentadó Jóistennek, hogy adta nekünk Verát, megismerhettük őt, rácsodálkozhattunk benne az emberi létezés sokszínűségére, és megláthattuk benne azt a transzcendenciát, amit a mi Veránk már nem tükröz által homályosan, hanem színről-színre lát. Mert ami befejezettnek látszik, az tulajdonképpen csak most kezdődik...

Faragó Ferenc
(beszéd a temetésén)

Testvéreim!

1980-ban Gyarmatra kerültem, ami első állomás helyem volt. Itt ismertem meg Veronika szüleit. Édesapja, János bácsi karakteres, kemény ember volt, édesanyja, Jolán néni a szelíd anyai szeretet mintaképe. Veronika jelleme, embersége, karaktere nagyrészt a szüleitől örökölt-tanult elemekből állt össze.

Minden léleknek nyoma marad a Földön. Mindenkinek van, lesz szellemi-lelki végrendelete, ha leírja, ha nem, ha elmondja, ha nem. Ahogy élünk, az utódaink számára a lelki végrendelet. Számomra Veronika szellemi-lelki végrendelete a következő:

- **Készséges volt.** Ez az önzetlenséget és a jóságot jelenti. Mindenkinek segített. Vendégül látta a lépcsőház gyermekeit. Bármit kértek tőle, szívesen és jóindulattal segített.

Sokszor elkértük a Neszmély fölötti kisházukat. Egy alkalommal a Börzsönybe indultunk az ifjúsággal, de a megáradt patak miatt nem tudtunk bemenni a kulcsosházba. Késő este hívtam fel Verát, hogy elmehetnének-e a kisházba? Azonnal igent mondott. De elmondtam, hogy csak éjjel körül érünk oda a kulcsért. Gondolkodás nélkül válaszolta, nem baj, megvár bennünket.

- **Mindenkivel megtalálta a hangot.** Világunkban nagy erény ez, amikor oly kevesen értik egymást, amikor sokan elzárkóznak mások elől. Veronikának megadatott ez a ritka emberi tulajdonság. Aki figyel mások rezdüléseire, az egységesítő pont lesz.

Egyik közösségi társa ezt írta róla: „Olyasvalaki volt, akivel sok éve együtt ültünk a találkozókon, de alig tudtunk egymásról valamit – valami adatot. Ugyanakkor a lelke képes volt annyira megnyílni, hogy az utóbbi néhány évben olykor nagyon együtt rezegtünk... Igen magasra értékelttem az érzékenységet. Ő egyike volt azoknak a csendes közösségi tagoknak, akik alig látszóttak, jelenlétükben mégis azonnal megjelent a hatásuk... Végig hűséges volt.”

- **Kereső volt lélekben és szellemben.** Igényes volt, sokat olvasott. Finom lelke volt. Ha kritikát mondott, soha nem volt bántó. Tudott jót mondani másokról akkor is, ha valaki nem volt neki szimpatikus. Nem szerettem a közhelyes beszélgetéseket. Ha telefonon beszélünk, mindig mély gondolatokra vágyott. Kérdezte az olvasmányaimat, a véleményemet. Az új gondolat elgondolkodtatta, megérintette.

- **Ahogy gyermekeit felnevelte** férje, Laci 1988-ban bekövetkezett halála után, arra nehéz szavakat találni. Diplomát adott mindegyik gyermeke kezébe. Küzdött akkor is, amikor minden nehéz volt és fájdalmas. Egy

Sinka István

Anyám balladát táncol

Egyszer volt szép az anyám tánca,
mikor kendőjét gyepre hányta,
a Korhány vizénél, Pusztapándon,
s bokázó lába pásztortűznél,
öles apám öröme
szállt, mint illat a virágon.
De gyönyörű lábán víg figurát
eredő táncába ő se vitt,
csak mutatta ringó mozdulattal
halálba járó őseit.
Mert ugyanaz sírt fel a flótán,
hogy meghaltak azok ima nélkül,
nagy szakállal, akasztófán.

S hajnaltájon, lengő szélben,
hogy fény nyíllott két nyárszemében,
elébe raktak tíz szál gyertyát,
hat másikat meg karikába.
Közöttük anyám ott sugárzott,
s kis csizmája lángot vert át.
Az ősi ritmust pásztorok fűtyölték...
Kettő-kettő felállott szélről,
jelezve, hogy a csúfolt ő
szép feje most halálba révül.
S a holtak szemét, ahogy lezárták:
ezt a sirató, örök búcsút
a nyárfák alatt már öten járták.

Akkor meg, mikor sírt nyitnak,
közéjük lendült hatodiknak
apám is, kinek lépteit
úgy mérte az öt táncoló,
mint ki utolsó fordulattal
az egész műbe értelmet vitt...
Mikor a gyertyák porig égtek,
még anyám eljárta a végét:
egy szál virág körül koszorút táncolt...
A juhászok meg már csak nézték,
hogy az égen hold ballag át
s csudálja nagy, fehér szemmel
anyám lábán a balladát.

Ezt a verset vitte el Vera az utolsó közösségi találkozóra, amelyen még részt vett. Végül nem olvasta fel, de ott felejtette az asztalon...

alkalommal azt kérdeztem tőle, nem akar-e maga mellé társat, együtt talán könnyebb lenne a küzdelem. Határozottan rám nézett, és azt mondta: „Nem akarom megzavarni a gyermekeim lelkét.”

- **Volt türelme, szeretete, energiája** – rengeteg tenni-valója mellett – ápolni a nagynénjét. Először Győrbe járt hozzá, majd saját házában ápolta, gondozta látását elveszített rokonát, közel két évig. Magam is megtapasztaltam ezen karitatív munkáját, amikor Győrben közösen imádkoztunk, áldoztunk a nagynéni lakhelyén.
- **A közösségi és emberi kapcsolatok fontosak voltak neki.** Hűséges barát, hűséges közösségi tag volt. Az 1980-as évek előtt megismerkedett a Bokor bázisközösség tanításával. Szívében megőrizte azt haláláig. Test-

vérbarátaikhoz, közösségi társaihoz fűződő barátságát soha fel nem adta volna.

Veronika testvérünk gyermekeit, unokáit arra biztatom, hogy üljenek össze, és írják le szellemi-lelki végrendeletét: Mít tanultak az édesanyjuktól, a nagynanyjuktól, mi az, ami életre szóló nyomot hagyott bennük?

Ugyanígy tegyenek közössége tagjai is, hogy ne vesszen a feledés homályába a példa, amelyet mellettünk élő embertársunk mutatott!

Mert Veronika testvérünk értékes, gazdag, nagyon küzdelmes, példamutató életet élt. Áldja meg ezért a Mindenható, és nyerje el földi életének méltó jutalmát! Ámen.

Vincze József
(beszéd a gyászmisén)

Isten veled, Sári!

Amikor valakinek a temetésére jövünk össze, sokféle világnézet, hit, hagyomány találkozik. Mindannyian igyekszünk a magunk hovatartozása szerint gondolni az elhunyra, bármiféle legyen is az a szertartás, amellyel végső búcsút veszünk az elhunytól.

Bennünket most – sokféleségünk ellenére – az hozott össze, hogy ismertük, szerettük Sári. Ez a tény tegyen most alkalomhoz illő közösséggé, testvéreké bennünket! Sári 2008-ban beszélt a temetéséről, s akkor megfogalmazott néhány szempontot a temetését illetően. Ezek legmesszebb menő figyelembevételével köszönjünk el tőle!

Testvéreim! Akik a Bokor kisközösségeiben élünk, tudjuk, hogy a közösségi találkozóknak többek között van egy olyan része, amikor valakinek gondolatait beszéljük meg. Mai „közösségi találkozónkon” Sári gondolatairól gondolkodjunk el!

„Szórtatok szét, ne falazzatok be!”

Ugye nem én voltam az egyetlen, aki meglepődött azon, hogy nem a csepeli temetőben helyezték el Sári hamvait, nem ott, ahol anyukája, apukája, férje is nyugszik? Mi, akik ismertük a mély apa-leánya kapcsolatot, akik ismertük az őt férjével, Istvánnal összekötő szeretetet, az oda temetkezést tartottuk volna természetesnek. Sári kérése azonban kifejezi az ő személyiségét. Szinte halljuk szavait: „Ne bonyolítsátok a dolgokat, köszönjétek el egyszerűen, gyászos modorosság nélkül!” A keresztény kultúrában nagybőjt elején, a húsvéti készüllet kezdetén halljuk: *Memento homo, quia pulvis est!* Emlékezz, ember, hogy por vagy! Az elhamvasztással előre megteesszük azt, amit a természet előbb-utóbb különben is megtett volna, vagyis hogy porrá leszünk. Itt a földi életben nélkülözhetetlenül hozzánk tartozik a testünk. Sári is nagyon szenvedte ezt, hiszen az utóbbi években sok baja volt: „Itt fáj, ott fáj” – panaszkodhatta volna

„Békességet hagyok rátok: az én békémet adom nektek. De nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja. Ne nyugtalankodjék a szívetek, és ne is rettegjen!”

János 14,27

(a Sári által sokszor idézett evangéliumi szakasz)

KOVÁCS SÁRI

1950-2015

szüntelenül. Csak a szívére nem panaszkodott, pedig a szíve okozta halálát. Testünk minden életjelenségünkben ott van. Hogyan is tanultuk? Anyagcsere, ingerlékenység, mozgás, növekedés, szaporodás... Még két jelenséget ide kell kapcsolnunk, hogy teljes legyen a sor: a születést és a halált. A halál mint életjelenség? Igen, mint a biológiai életünket befejező kikerülhetetlen esemény. Sári úgy értelmezte a testet, mint amely világra jött, a személyiségünkre jellemző biológiai sajátosság, és a végén visszatér az anyag földi körforgásába.

„Hiszek a további életben!”

Ezt egy mélyen hívő ember így szokta megvallani. Sári ezt az örök életbe vetett hitét „a Valóság”-nak vallotta. A Bokor teológiájában mi a hit szón bizalmat értünk. Bízom abban, hogy van örök élet. Az emberiség egyik tragédiája, hogy azok a vallások, felekezetek, amelyek ezt szóban vallják, az életükkel nem hitelesítik. Gandhi többek között azért nem lett katolikus vallású, mert hiteltelennek látta a katolikusok életét. Hindu maradt. Sári kisbabaként reformátusnak keresztelték. Felnevelték katolikus kapcsolataiban élt, Dombi Feri bácsi papi szolgálatával, és a Bokor egyik közösségébe járt, amelyet Bulányi György piarista atya neve fémjelzett számára. Ilyen egy ökumenikus, vallások feletti szemléletű élet. Nem iratkozik ki sehonnán, hanem keresi, hogy a Teremtő Istennek mi is lehet a terve vele. Ahol értéket talál, ott igyekszik helytállni. Sári jézusi tájékozódású életre törekedett. Ő nem olyan alkat volt, aki prófétai dinamizmussal térített, hirdetett igét, hanem a szolgálat tetteivel volt hiteles ember közöttünk. Erről sokat mesélhetnek a halásztelkiek... Abban bízott, hogy ha így él, akkor magához öleli őt a Jóisten. Szent Klára egyszer így kiáltott az égre: „Hol voltál, Uram, húsz évig?” Lelkében határozott választ kapott: „Bennem voltam, Klára!” Teréz Anya évtizedekig őrlődött abban, hogy van-e Isten, vagy nincs. Válasza így hangzott: „Ezt